

Over inrichting, omvang en kwaliteit van het bewegingsonderwijs

Dit artikel gaat over de vernieuwde regelingen onderwijstijd lichamelijke opvoeding, over de kwaliteit van het schoolexamen en over de vrijstellingen en ontheffingen voor LO. Tips om 'up to date' te blijven. Door: *Alien Zonnenberg*

Over de omvang in onderwijstijd bewegingsonderwijs

De oude minimumtabel lichamelijke opvoeding (art.23 uit het Inrichtingsbesluit) is met ingang van de Vernieuwde Tweede Fase, in 2007, afgeschaft. Daarvoor in de plaats is een waarborging in onderwijstijd opgenomen in de Wet op het Voortgezet Onderwijs in artikel 6d WVO (zie kader Artikel 6d).

De belangrijkste reden voor deze beleidsverandering is de scholen meer vrijheid te

geven. Iedere school kan op een eigen manier het onderwijs inrichten, aangepast

en afgestemd op de schoolvisie en de mogelijkheden en interesses van de leerlingen.

In 2009 zal het ministerie van OCW de ontwikkelingen binnen de uren bewegingsonderwijs gaan monitoren, dit is toegezegd in een evaluatie-amendement, bekend als de motie 'Mosterd/Hamer', naar de indieners (te vinden op www.kvlo.nl).

Geschiedenis

De wetwijziging tweede fase heeft de vakwereld in 2006 hevig in beroering gebracht. Vanwege de plannen van OCW voor het loslaten van de verplichte hoeveelheid onderwijstijd lichamelijke opvoeding is de KVLO de actie GYM MOET gestart. Dit heeft ertoe geleid dat artikel 23 uit het Inrichtingsbesluit, is omgezet tot het wetsartikel 6d in de Wet op het Voortgezet Onderwijs. Hierin staat een heldere waarborging van de onderwijstijd lichamelijke opvoeding, met een specifieke toelichting voor spreiding over de leerjaren.

Artikel 6d van de Wet op het Voortgezet Onderwijs van kracht per 1 augustus 2007 Onderwijs in lichamelijke opvoeding, bestaande uit praktische bewegingsactiviteiten, wordt gespreid verzorgd over alle leerjaren van het voortgezet onderwijs. Dit onderwijs vindt plaats gespreid over de schoolweken, in zodanige substantiële omvang en schooltijd dat wordt voldaan aan de eisen op het gebied van kwaliteit, intensiteit en variëteit van de bewegingsactiviteiten neergelegd in kerndoelen en examenprogramma's.

Daarbij wordt uitgegaan van de situatie zoals die op 1 augustus 2005 voor het bewegingsonderwijs gold. In afwijking van de tweede volzin geldt voor het laatste leerjaar het voorschrift, dat het onderwijs in het eindexamenvak lichamelijke opvoeding niet eerder mag worden afgesloten dan in de maand december.

Toelichting

Het voorliggende wetsartikel beoogt recht te doen aan de autonomie van scholen met betrekking tot de inrichting van het havo/vwo-onderwijs. Dit artikel wil recht doen aan dit wetsvoorstel en tegelijkertijd wil het amendement regelen dat de hoeveelheid onderwijstijd voor lichamelijke opvoeding gewaarborgd blijft. De inhoud van het onderwijs in de onderbouw is vastgelegd in de kerndoelen en in de tweede fase in eindtermen en examenprogramma's.

Dit amendement strekt ertoe om een bepaling op te nemen die toeziet op een dusdanige omvang en schooltijd alsmede spreiding daarvan over de leerjaren en schoolweken, dat het vak lichamelijke opvoeding zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin met voldoende wettelijke waarborgen is omkleed, waarbij de indieners uitgaan van het behoud van het huidige aantal uren (voor de havo 360 klokuren en voor het vwo 400 klokuren en voor het vmbo 400 lessen van 50 minuten over alle leerjaren gespreid).

Tot hier de vernieuwde regelgeving.

Op grond van de oude minimumtabel lichamelijke opvoeding kwam de wekelijkse verdeling van lessen voor het vwo neer op 12 lessen van 50 minuten. Voor het havo 11 en voor het vmbo waren dit 10 lessen, 400 lessen van 50 minuten, wat neerkomt op 333 klokuren.

Dit alles over alle leerjaren verdeeld. Hierbij werd uitgegaan van 40 lesweken.

Vragen over de uren LO onderbouw

Een leraar meldt zich bij de KVLO met de vraag of het te voorkomen is dat de onderbouw minder lessen LO krijgt ten gunste van de bovenbouw.

De school is vrij in de wijze waarop ze de lessen over de leerjaren spreidt, binnen de gegeven regels van artikel 6d. Dit betekent dat u een onderwijs-inhoudelijke discussie moet aangaan. Daarbij kunt u gebruik maken van de adviezen uit het *Basisdocument onderbouw voortgezet onderwijs* (blz. 40). Daarmee kunt u een goede onderbouwing geven waarom het juist in de eerste jaren de voorkeur verdient drie uur per week te besteden aan bewegingsonderwijs. Op grond van een goed onderbouwd onderwijsprogramma heeft een vaksectie veel meer kans op een zinvolle

Hoe inspelen op veranderingen van onderwijstijd LO binnen de school?

De stappen voor een vaksectie LO in het proces zijn samengevat.

- 1 Op grond van kerndoelen Bewegen en sport, een goed vakwerkplan ontwerpen.
- 2 Eisen voor kwaliteit vertalen in onderwijstijd/ lesuren.
- 3 Overleg in team en onderhandelen met directie.
- 4 Bij een duidelijk meningsverschil kunt u de MR inschakelen.
- 5 De Wet- en regelgeving overleggen (artikel 6d WVO plus de toelichting).

Berend Brouwer van de SLO zegt hier het volgende over:

“Bij de vijf stappen die een vaksectie kan nemen op het moment dat er getornd dreigt te gaan worden aan de uren voor LO zou ik zeggen: nog beter is om de eerste twee stappen preventief te nemen. Zorg dat je een goed programma hebt, goed onderbouwd en met voldoende omvang, met eventuele plussen binnen de kaders van de school (sportklassen, aanbod naschoolse sport, steunlessen, MRT). En zorg er voor dat je dat programma ook zo uitvoert dat iedereen er

FOTO: HANS DIJKHOFF

Uitleg handhouding

discussie met directie, MR en collega's in de onderbouw. Toesturen van de regelgeving is zinvol als er teveel op de onderwijstijd LO wordt beknibbeld.

De afgelopen jaren is gebleken dat een goed kwaliteitsrijk programma, inspeland op de visie en onderwijsontwikkelingen van de school, de scholen zelfs meer tijd besteden aan bewegen en sport. Op die plaatsen waar een school zijn identiteit aan bewegen en sport kan ontlenuen, blijkt dit een aanzuijgende werking te hebben. Want jongeren bewegen graag en een sportprofiel, met een ruim aanbod aan activiteiten, is een mooie PR.

enthousiast van wordt. Als de schoolleiding dan veranderingen wil doorvoeren dan zal ze – al bij voorbaat – met goede argumenten moeten komen. Als je al niks stevigs hebt op het moment dat de discussie begint dat sta je heel erg zwak omdat het dan lijkt alsof je alleen argumenten aan het verzinnen bent om een terugloop in uren te keren. Daarnaast kan het ook helpen om mee te praten in onderwijskundige commissies e.d. waar het schoolbeleid gemaakt wordt. Dan draag je aan de bron bij aan de schoolvisie en kun je – met een mooi woord pro-actief – zorgen voor een goede plek voor bewegingsonderwijs en sport daarin”.

Hulp op maat

De KVLO biedt hulp op maat en probeert mee te denken in uw schoolsituatie. Bij iedere stap kunt u advies en hulp vragen bij het bureau onderwijskundige zaken van de KVLO. Het is voor de KVLO van belang om in een aantal situaties te weten wat de achterliggende problematiek is wanneer er te weinig lessen bewegingsonderwijs worden gegeven. Is het bijvoorbeeld een accommodatietekort, of een benarde financiële situatie. In die gevallen kan er worden doorverwezen naar resp. de huisvestingsdeskundige of de MR-specialist van de KVLO.

Of weet uw vaksectie zich niet helder te verantwoorden? In dat geval kunt u onderwijskundige ondersteuning aanvragen. U zou met uw team bijvoorbeeld een goede stap kunnen maken door het KWALO-project van de KVLO aan te gaan. (zie www.kvlo.nl doorklikken naar KWALO-project) De SLO biedt tevens vakinhoudelijke ondersteuning op maat. Hiervoor kunt u ook deelnemen aan de bestaande netwerken van SLO en KVLO.

Welke bronnen kunt u gebruiken?

- Brinke, G. ten. e.a. (2006). *Basisdocument bewegingsonderwijs onderbouw voortgezet onderwijs*. Zeist, Jan Luiting Fonds
- www.overheid.nl Klik op Wet- en regelgeving, kies Wetten en zoek op Wet op het Voortgezet Onderwijs en artikel 6d.
- www.slo.nl doorklikken naar: voortgezet onderwijs/onderbouw/vakken/ bewegen en sport/ downloads Concretisering kerndoelen bewegen en sport. Met overzicht leerlijnen in klokuren onderwijstijd.
- www.slo.nl doorklikken naar: voortgezet onderwijs/onderbouw/vakken/ bewegen en sport/ meer informatie Basisdocument bewegingsonderwijs.

In een volgend artikel leest u meer over de regelgeving omtrent de omvang en inrichting van de onderwijstijd lichamelijke opvoeding gemeenschappelijk deel in de bovenbouw en specifieke aandacht voor vragen rondom het examenprogramma van BSM en LO2-vmbo.

Correspondentie:

alien.zonnenberg@kvlo.nl